

LAKI Ildikó

MTA TK Szociológiai Intézet, Szegedi Tudományegyetem JGYPK

Két Duna menti település turisztikában betöltött szerepe

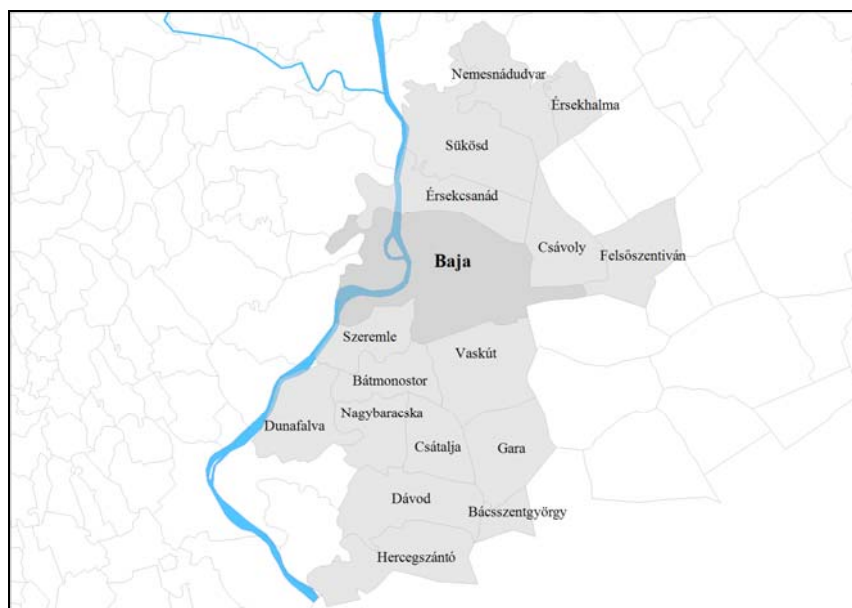
Tanulmányom két Duna menti település - Baja és Százhalombatta- turisztikában való megjelenését és hazai szerepét kívánja bemutatni azzal a céllal, hogy olyan városokat vesz górcső alá, amelyek egymástól igen eltérő fejlődési utat jártak be, de mindegyikük esetében kiemelten fontos szerepe van és volt mindig is a Dunának.

A dolgozat két egységből épül fel, egyfelől a települések jelenkori bemutatására, ismertetésére helyeződik a hangsúly, mely megalapozza a második egységet. Ez a tartalmi elem a turisztikai fejlesztési lehetőségekre, a Duna kihasználására épülő iparágak bemutatására fókuszál, különös figyelemmel illetve a jövőbeni városfejlesztési terveket.

Baja és Százhalombatta rövid várostörténete

1. sz. térkép

Baja járási (Bajai járásban) elhelyezkedése

Térképet készítette: Baji Péter (2013)

Baja (német nevén Frankenstadt) Bács-Kiskun megye déli részén, a Duna bal partján fekvő kisváros. A település és közvetlen környéke a honfoglalástól folyamatosan lakott terület, az első hiteles írásos említés időpontja 1323. A település középkori időszakát jelző első megbízható adat 1472-ből való, ekkor a várost már mezővárosi településként, fontos közlekedési, hajózási keresztpontként tartotta nyilván. A török hódoltság idején a gazdaság visszaesett, az irányítás, a közigazgatás, valamint az észak-déli közlekedési tengely szempontjából előnyös helyzetben lévő város (*Baja Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája, 2008*) még kedvezőbb helyzetbe került: térségi szerepe erősödött, városi rangja „stabilizálódott. Baja város és környéke soha nem rendelkezett kiemelkedő mezőgazdasági alappal (feltételezhetően rossz minőségű talaja miatt), ellenben az, hogy az egyik legvirágzóbb településsé vált a térségben, az a dunai vízi útnak volt köszönhető. A folyó által fellendült a kereskedelem, az ipar és az iparos tevékenység, amely tulajdonképpen a település vált. A város gazdasági virágzása a XVIII. század végéig töretlenül mutatkozott, a környék gabonakereskedelmének központja, a környékbeli települések fontos piaca volt ekkor a város. A település fejlődése az 1900-as évektől lelassult, elveszítette addigi kereskedelmi és kisipari szerepét, de megtartotta térségi kultúrában és oktatásban addig megszerzett helyét.

Az I. világháborút és a szerb megszállást követően 1921-től 1941-ig Bács-Bodrog vármegye székhelyeként funkcionált, jogállását a II. világháború után visszakapta, majd az új közigazgatási határok kijelölésekor – Bács-Kiskun megye létrehozásával – 1950-ben már el is vesztette. A város megyei pozícióját emelte a fokozatosan megjelenő, majd tartósan letelepedő különböző könnyűipari ágazatok köre: a húsipar, a ruha- és textilipar, az élelmiszer-hűtő- és malomipar, valamint a finommechanikai, mechanikai gépgyártás és összeszerelés. Ennek eredményeként a lakosság foglalkoztatottsága és az ipari ágazatok részesedése nagymértékben emelkedett, párhuzamosan pedig megindultak az infrastrukturális fejlesztések; a lakásépítés, a gázellátás, a vezetékes vízellátás.

A második világháborút követő időszakot Tito erődítményeként élte meg a város; az iparban dominánsabb nagyobb beruházások elkerülték Baját, a határ menti településeket is elkerülték. A város könnyűiparral összefüggő fejlesztésére az 1970-es és 1980-as években került sor, ekkor több száz kisipari munkahely létesült,

melyek jelentős többsége budapesti vállalatok helyi/területi egységeként működtek. Legnagyobb foglalkoztatók között jelent meg a Finomposztó Vállalat, a Kismotor és Gépgyár, a Bácsbúzási, a Ganz helyi kirendeltsége, a NETT konfekció Gyár.

A város jelenleg Bács-Kiskun megye egyik fontos városa, de több évtizede nem célpontja stratégiai befektetéseknek. Az okok között említhető a határ közeli helyzete, a határon túli társadalmi-gazdasági viszonyok rendezetlensége, a jellemző mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatok piacvesztése, a korábbi nagyobb állami üzemek felszámolása és a város megközelíthetősége. (*Baja Város Gazdasági Programja 2007-2010:13*) A város általános gazdasági állapota, versenyképessége a régión és a megyén belül is közepes. A helyi üzemek és vállalatok a rendszerváltást követően vagy felszámolásra kerültek vagy a privatizációt követően átalakultak.⁵Tovább nehezíti a város helyzetét, hogy Baja és térsége esetében a multinacionális szervezetek, cégek betelepülése a rendszerváltást követően elmaradt. Néhány gazdasági szervezet továbbra is potenciális szereplője maradt a város gazdasági életének, ilyenek tekinthető Baja egyik legnagyobb foglalkoztatója, a Délhús Rt., az 1991-ben létrehozott AXIÁL Kft. Vagy a több mint húsz éve stabilan működő helyi közép vállalkozás, a Bácska Sütő- és Édesipari Kft.

A térségben kiemelt gazdasági és foglalkoztató szereppel rendelkezik a Bajafil Fonó - Fonalgyártó és Kereskedelmi Kft., a csávolyi székhelyű magyar tulajdonban levő MOGYI Kft. A Kft. fő profilja olajos magvak pörkölése, csomagolása és forgalmazása. A város néhány nagyobb gazdasági szervezetén kívül az 1990-es évek végén megjelentek a multinacionális cégek is, ilyenek tekinthető a Spar, a Lidl, az Aldi, a Tesco, valamint a város több területén működő kisebb bevásárlóközpontok.

A város turisztikai adottságai kiválóak, a helyi és térségi lakosok számára a Duna kiemelten fontos, a hajóturizmusba történő, a mainál erőteljesebb bekapcsolódás fontos lenne a térség számára. A város vezetése az elmúlt húsz esztendőben

---

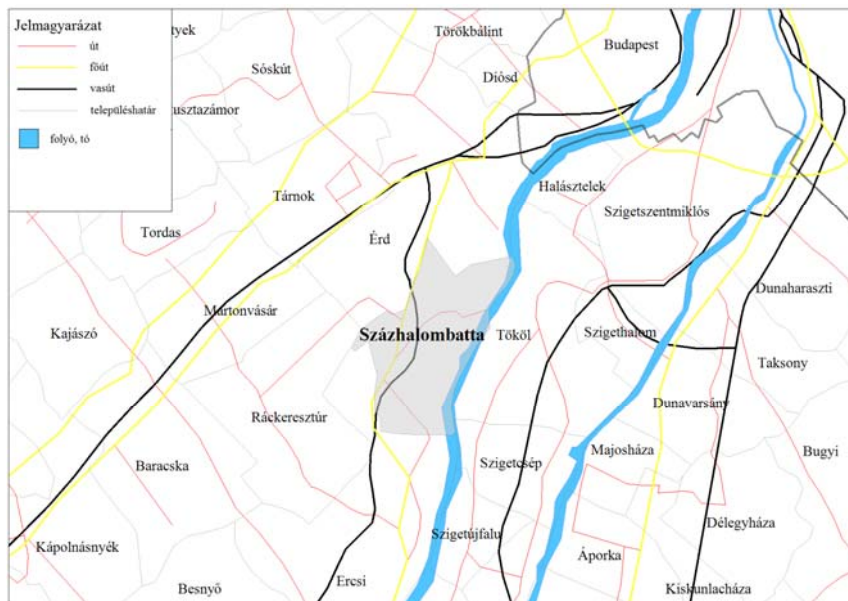
⁵ Az 1980-as és 1990-es években a magyarországi száz legnagyobb üzemből Baján és környékén volt található a Bácska Agrárpari Rt., az Elektro-Computer Rt., a Bácsker, a Reáltransz Kft., a Bács-Volán Rt., a Baja és Vidéke ÁFÉSZ, a bácskai Gabonaforgalmi Kft. Baján, a Rémi Keverő Kft., és a Hercegszántói Herz Kft. (Szenoradszki, 2009).

számtalan próbálkozást tett a Duna kihasználása érdekében (hajózási célpontok kijelölése, kulturális és szórakoztatási lehetőségek kiépítése), de leginkább sikertelenül.

Hasonlóan értékes területi egység a Gemenc, az Alsó-Duna ártér ligeterdőkkel borított területe, amely az ország legszebb természeti tájai közé tartozik. A gemenci erdőtömb – mely ma Európa egyik legnagyobb összefüggő, természetközeli állapotban megőrzött területe – kedvelt célpontja az aktív (természetjáró-, lovas-, vadász-) turizmust kedvelőknek. A turisztikai adottságokhoz kapcsolódóan a térség, illetve a megye legnagyobb nyári rendezvényeként kell említeni, a Bajai Halfőző Fesztivált. 1996 óta nyújt gasztró-kulturális élményt a városba látogatóknak.

2. sz. térkép

Százhalombatta járási (Érdi járásban) elhelyezkedése

Térképet készítette: Baji Péter (2013)

Százhalombatta nevét a határában elterülő vaskori halmokról kapta. A legkorábbi településre utaló nyomok több mint 5000 évvel ezelőtről, az újkőkorból származnak, de a terület intenzív betelepítésére a Kr. e. 2. évezredben, a bronzkorban került sor. (<http://www.battanet.hu/battanet4/oldalak/heraldicart/index.htm>)

A Budapesttől 30 km-re, délre található város a Mezőföld északkeleti peremén fekszik. A harmad- és negyedidőszaki képződmények felszínét a gravitációs mérések 1500 m feletti helyzetben jelezték. Anyaga feltehetően triász mészkő. Felette mintegy 600 m vastag, jórészt vízrekesztő, vízzáró agyagos, márgás oligocén rétegsor található. Az összlet felől 50-100 m-es szakasza homokos, homoklisztes kifejlődésű, s fölötte 80 m laza homokköves, mészköves felső-miocén képződmények találhatók. A miocén rétegeket területünkön mintegy 100 m-es pannónia agyagos képződmény-együttes borítja, amely felett a felső-pannon összlet vastagsága 300 m-esre tehető. Ezt agyag iszap, homok váltakozásából felépülő, ún. szendvicsrétegsor alkotja, amelynek azonban homokszázaléka alacsony.

Pleisztocén képződmények kis vastagságban vannak jelen, a 30 m-t csak a Duna vonalában haladják meg, ez utóbbi helyen durvatörmelék, másutt finomszemcsés, löszös rétegek alkotják az összletet (Magyarország megyei kézikönyvei, 2001:78).

Százhalombatta területén, a kedvező földrajzi környezet miatt – a Duna közelsége, a halászati lehetőségek, a jó termőföld – már az őskorban megtelepedtek az emberek. A paleolitikum embere nagy valószínűséggel az Óváros-Téglagyár /Földvár/ környékét részesítette előnyben – erre utalnak a történelmi emlékek. Ez a terület évezredek óta lakott volt a bronz- és vaskorban egyaránt. A téglagyári telepet, a tell-telepet csak a középső bronzkorban alakították át földvarrá, melynek a nyomai a mai napig láthatóak. A bronzkorban négy kultúra lakói követték egymást, a Nagyrév-, a Vátya-, a Halomsíros- és az urnamezős-kultúrák képviselői. A vaskor korai szakaszához, a Hallstatt periódushoz kapcsolhatóak a Földvártól nyugati és délnyugati irányban egészen Érdig húzódó halomsírok, az ún. „százhalom”. A város nevét részben erről kapta (százhalom). Báté okleveles említése azonban csak az 1318-as évekre tehető. A magyarság honfoglalása idején a mai Százhalombatta – ahogy ezt Anonymus is említi – a fejedelmi szállásterülethez tartozott. *A terület benépesedése a X. és XI. századra tehető, a római tábor környékén kialakult középkori település Báté falu. Az itt élők helyben talált kövekből, az egykori erődítmény anyagából építették fel templomukat. Az első okleveles említés Károly Róbert uralkodása idejéből, 1318-ból származik. A budai káptalan által kiállított iratban Tisza tárnokmester éti (Érd) birtokba iktatásához elrendelt határjáráskor e szomszédjának mondták a falut, s tettek említést a bátéi szigetről a Dunán* (Dél-Buda környéki kistérség, 2003:46). 1695-1722. között Százhalom és a hozzá tartozó Batta

puszták, mint lakatlan területek jelentek meg a térképen, melynek benépesítése csak az 1690-es években kezdődött meg. Elsőként szerb telepések érkeztek, akik a török által még megszállt Szerbiából menekültek ide. Levéltári adatok szerint az 1710-es években már 17 család lakott ezen a területen.

A 17. század végén sokan jutottak földhöz a környéken élők közül, köszönhetően azoknak a kedvezményeknek, melyek segítették a letelepedőket (adómentesség, jó minőségű földek). 1710-1720-ban nagy számban érkeztek még a Felvidék magyar és szlovák területeiről, de tömeges letelepedés azonban csak a 18. század folyamán indult meg, ennek eredményeként az **1784-1787** közötti időszakban végzett, II. József kezdeményezte népszámláláskor **493 fő** jegyezte lakhelyként a települést.

A kiegyezés után (1867) a falu dinamikus fejlődésnek indult, vezetése mindent elkövetett a település fejlődése érdekében. **1863-ban** a települést már **882 fő** választotta lakhelyéül, akik között szerbeket, tótokat és magyarokat egyaránt találunk. A lakosság fő megélhetési forrása ekkor a mezőgazdaságban és a halászatban volt tetten érhető. Ipari munkalehetőséget az 1895-1898 között épített Bhon-Drasse cég által alapított és felépített téglagyár jelentette. *A gyár 1896-ban kezdte meg működését. A gyárat az óbudai székhelyű Bhon-Drasse társaság létesítette a dél-budai térség téglagyaraként, az Érd-Batta közötti lösz dobok déli részén a Duna partján. A téglagyár területén található egyéb épületek, mint pl. a kultúrház és a gangos lakóház is ezekből a téglákból épültek. Később megépült a téglagyár melletti kikötő, amely lehetővé tette, hogy Magyarország déli városaiba uszályokon keresztül juttassák el a téglákat. (Rumi, 1998:34)*

1903-ban a falu neve Battáról Százhalombattára módosult (bár egyes források szerint 1898 óta hívják így a települést), amelyet – egyébként – az akkori képviselőtestület nem fogadott szívesen. Ők a Dunabatta, Árpádbatta, Budabatta, Magyarbatta elnevezéseket támogatták, melyeket végül az Országos Bizottság elutasított. Az 1900-as évek elején a lakosság száma 1200 főre tehető, akik – mint ahogy már a fentiekben említésre került – mezőgazdasággal és halászattal foglalkoztak, ugyanakkor Budapesten és a környékén található gyárakban találtak maguknak munkát. Az 1930-as évek végén dr. Matta Árpád és András József földbirtokosok parcellázásaikkal szerettek volna Százhalombattán egy fürdővárosi részt létrehozni. Tervük szerint a Dunaparti területeken fekvő Árpád-fürdőváros és

András-Dunatelep hétkilométeres strandjával a magyar lidót valósította volna meg. Az elképzelések megvalósításához a dunatelepi részen telkeket árusítottak, az ajánlatban kiemelésre került a főváros közelsége, a jó közlekedés, a családi házas otthon lehetősége, a kedvezőbb megélhetési feltételek, valamint a tisztviselők számára adandó 10%-os kedvezmény.

Az ország növekvő villamosenergia-szükségletének kielégítésére az illetékes kormányzati szervek már az 1950-es évek közepén úgy határoztak, hogy széntüzelésű hőerőművet építenek Százhalombattán. 1960-ban a Dunai Kőolajipari Vállalat (DKV) és a Dunamenti Hőerőmű Vállalat (DHV) együttes beruházásával párhuzamosan Százhalombattán megkezdődött a városiasodási és városodási folyamat. A két nagy ipari üzem, a DHV és a DKV munkaerő-szükségletének biztosítása azonban szükségessé tette a lakásépítési program beindítását. A település ófalusi része mellett lassan kiépült a több családnak egyszerre biztos életteret nyújtó lakótelepek csoportja. 1962-ben megkezdődött a készenléti lakótelep épületeinek (766 lakásos, téglából készült) felépítése. A lakások mellett 235 millió forintos költséggel megépült többek között egy 16 tantermes iskola (Damjanich úti iskola), egy 100 és egy 50 gyermek befogadására alkalmas óvoda, valamint egy 20 és egy 60 személyes bölcsőde. Ezt követően átadásra került a körzeti orvosi rendelő és gyógyszertár, a mentőállomás és a szolgáltatóház. A lakosság vásárlási igényének kielégítésére pedig létrejött az első ABC, ruházati üzlet, valamint eszpresszó és vendéglő. A lakosság számaránya rohamosan növekedett, az 1960-as évek küszöbén még csak 2134 fő élt a településen, amely szám 1980-as évekre hatszorosára (13 303 fő) emelkedett. Az iparvállalatok megtelepedése és munkahelyteremtő képessége következtében évről évre emelkedett a két vállalatnál elhelyezkedők aránya is, leginkább a betelepült helyi lakosok köréből került ki. Százhalombatta mindig is küzdött a helyi értelmiségi réteg kialakításával és megtartásával. A településépítés kezdeti szakaszában mindez az ország különböző részeiből történő letelepedéssel volt megoldott, az 1980-as években viszont a város már kitermelte saját értelmiségi csoportját.

1970-ben a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a 6/1970. sz. határozatában Százhalombattát várossá nyilvánította, ettől az időponttól a település a Városi Tanács létrehozásával megindíthatta fejlesztéseit. Az új közintézmények építései közül

kiemelkedett az 1966-ban megépített 1. sz. Általános Iskola, 1973-ban felépült az Eötvös Loránd Általános Iskola, majd 1978-ban az Arany János Általános Iskola és – a későbbiekben ezzel kiegészített – Nyolcosztályos Gimnázium épülete. 1977-ben átadásra került a Szakorvosi Intézet is.

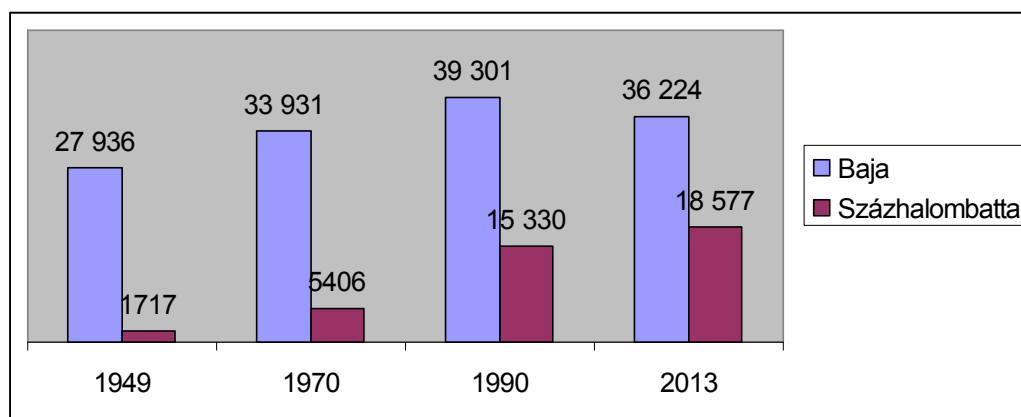
Százhalombatta 1960 és 1990 között rohamos, tartós fejlődési ívet tudhatott magáénak.

Százhalombatta az 1990-es évek változásait akadályok nélkül élte át, a város élettere az iparvárosok közül az egyetlen olyan város volt, amelyik a mai napig prosperáló település.

1. sz. diagram

Lakosságszámának változása 1949-2013. között

Baja és Százhalombatta vonatkozásban

Forrás: KSH adatbázis (szerk. Laki Ildikó)

Kultúra, idegenforgalom és a mindennapok

Mindkét város esetében a Duna potenciális szereplő; egyfelől az ipari tevékenységek, másfelől a különböző szabadidős, turisztikai célú programok megvalósítása szempontjából.

Baja jelentős közlekedési csomópontként tartható számon, köszönhető ez egyrészt többsávos Duna-hídjának, másrészt országos közforgalmú kikötőjének. Ugyanakkor az Európai Unió déli határának legjelentősebb folyami kikötője, a nemzetközi vízi forgalom szolgáltató bázisa is egyben. Észak felé, átkelve a Türr-híd alatt, Dunafürdő üdülőtérület nyaralóházai láthatók az ártéri erdő szélén. (www.baja.hu)

A Duna önmagában még csak egy egysége a város Dunához kapcsolódó természeti értékeinek, hasonlóan fontos szerepet tölt be a Sugovica, a Duna mellékága, mely Baja belvárosának meghatározó és látványos eleme. Ez köti össze a várost a Petőfi-szigettel, azzal a kulturális, sport- és idegenforgalmi helyszínnel.

A város épített értékeit színesítik azok a kulturális épületek, emlékek, amelyek még többnyire a 18-19. század folyamán épültek. A Szentháromság-szobor, a város középpontjában álló 18. századi, késő barokk épületemlék, amely a várost sújtó pestisjárvány (1750-es évek) emlékét idézi. A mai Városháza a hajdani Grassalkovich-palotaként lett ismert. A kastély 1750-től állt a Grassalkovich család tulajdonában egészen a múlt század végéig, 1862-ben a város megváltotta magát a földesúri függéstől, így az épület a városé lett. 2011-ben új kulturális intézmény nyitotta meg kapuit, a 19. századi épületegyüttes által reprezentált Bácskai Kultúrpalota. A város és térsége egyaránt gazdagnak tekinthető egyházi intézmények vonatkozásában. Szintén a 18-19. században épült a Szent Péter és Szent Pál Plébániatemplom, a Pádúai Szent Antal Ferences Kolostortemplom, illetve a Szent Miklós Görögkeleti Plébániatemplom. A város épített természeti képét a Sugovica part képviseli a halászpárttal, a Türr István Emlékművel, valamint Baja várossá nyilvánításának 300. évfordulóján átadott Árpád-kúttal. A kulturális intézmények között kiemelkedő helyet vívott ki magának az 1845-ben épült késő klasszicista zsinagógának hányatott sorsa az 1980-as évekig tartott, megtartva eredeti szerepét és helyét, az épület hivatottságát került át a Városi Könyvtár és Művelődési Központ erre a helyre. *(Laki, 2013: 178)*

A város tradicionális polgári múltjának és jelenének találkozási pontja a Szentháromság tér, az Európai Unió támogatásával 2012-ben fejezték be e történelmi belvárost. A Szentháromság teret gyakran hasonlítják a velencei Szent Márk térhez. A hatalmas, négyzetes teret szürke gránitkocka burkolja, átlós irányban, mintegy lóhere-alakzatot formálva keresztezi két útvonal. A Szentháromság tér jelentősége többrétű. E tér ad helyet a különféle városi rendezvényeknek, a Bajai Halfőzőversenynek, továbbá számos társadalmi eseménynek.

Százhalombatta esetében a Duna elsősorban az ipari létesítményekhez kapcsolódó szállítási lehetőségeket, másodsorban a kihasználásra váró turisztikai fejlesztések

körét testesíti meg. A város számos kulturális és művelődési lehetőségen keresztül kívánja lakói számára vonzóvá tenni a Dunapartot, a vízhez kapcsolódó élményeket. A közösségi élmény alakításához továbbá olyan eszközökkel is hozzájárult, amelyek ma már a térségben fogalomként vannak jelen; gondolva a Summerfest programra, a különböző térségi együttműködésekre, konferenciákra, szakmai szimpóziumokra.

Kiemelkedő intézményeként tartható számon a város történetét megőrző Matrica Múzeum és a hozzá tartozó Régészeti Park. A múzeumot a város 1987-ben alapította, gyűjteményének alapját elsősorban a 60-as, 70-es években folytatott nagy építkezések során megbolygatott régészeti lelőhelyekről előkerült és begyűjtött leletek jelentették. A régészeti park – mely a ma már a múzeum szerves egysége - Magyarország első őskori szabadtéri múzeuma 1996-tól működik. A településnek nevet adó 2700 éves "százhalomok" között - 6 hektár területen - a bronzkorból és a vaskorból feltárt házak hiteles rekonstrukciói jelennek meg. Hasonlóan értékes emlékek minősül az *„Óvárosi Szerb templom és Múzeum. (A város barokk stílusú szerb ortodox temploma az Óváros főutcájában található. Az 1720-ban készült fatemplom helyett készült, az ortodox előírásoknak megfelelően kelet-nyugati tájolású kőtemplomot 1750-ben szentelték fel, és a XIX század végén restaurálták.”*

A kultúra egyik térségi fellegetvára a százhalombattai Summerfest Fesztivál. A Nemzetközi Néptáncfesztivál a Forrás együttes kezdeményezésére és szervezésében indult útjára 1997-ben. Minden év nyár végén a város és térsége különböző nemzetiségeknek köszönhetően rangos rendezvényt szerveznek a néptánc programok jegyében a néptáncot kedvelőknek.

Hasonlóan fontos és népszerű kulturális városi rendezvény a Batai Napok programsorozat. Itt a városi szereplőkön túl két testvérváros (Szováta és Brzesko) is aktív szereplője az eseménysorozatnak.

(Forrás: http://www.terport.hu/webfm_send/3815)

Amennyiben a települések turisztikai értékét vizsgáljuk, úgy Százhalombatta esetében nem hagyható figyelmen kívül a Benta-patak, a horgásztó és a Duna-part. Jelenleg a város ezen területekre kevésbé helyez hangsúlyt, inkább közvetett, mintsem közvetlen profitot termelő területekként vannak jelen a városban.

A város további értékét, idegenforgalmának átalakulását a városi turizmus, különös tekintettel a szabadidőre épülő turizmus kezdi formálni. A városközpont felújításával, új intézmények létrehozásával (Szekeres József Szabadidő Központ), a közintézmények és szolgáltatást biztosító intézmények emberközelivé tételével a helyi társadalom megtartása mellett a környékbeli lakókat is a településre kívánják vonzani. Azonban mindez az idegenforgalomban kevésbé, de leginkább nem látható. Ez esetben az intézményeknek kínálatuk szélesítésével, új programok kialakításával, továbbá olyan újszerűségekkel lehetne a turisztikában részt venni, melyek akár az iparvárosi funkcióra épülve a környékben, esetenként nagyobb távolságokat sem figyelmen kívül hagyva valósul meg.

Összegzés

Rövid tanulmányom egy leíró összegző munka kívánt lenni két Duna menti város életéről, életteréről. A téma választását indokolta az a tény, hogy mindkét város mindennapjaiban részt vehettem; Baján közel 14 évet töltöttem el, Százhalombattán 15 évet. Az városokban eltöltött évek saját tapasztalataimat bővítették nyilván a lokálpatriota szemével, mely egyben elfogulttá vagy elutasítóvá teheti a településekről szóló leírásom belső tartalmát. Ezért az összegzésben elsősorban a már leírt történelmi, tartalmi tapasztalatokat foglalom össze.

Baja és Százhalombatta a Duna mellett elhelyezkedő iparvárosok sorába tartozó település. Baja városában a polgári és újpolgári elemek ötvöződésének lehetünk tanúi. Az erőteljes tradíciókkal, komoly polgári történelmi múlttal rendelkező város a második világháború végétől megszűnt megyeszékhely lenni, helyette Kecskemét városát nevezték ki a megye központjává. Ez lényegében minden településre vonatkozó fejlesztést, egyéb ismérvet meghatároz.

Magyarország legnagyobb megyéje két különböző világ összekapcsolását jelentette: a Duna-Tisza közti Alföldét, és a bizonyos mértékig inkább a polgárosultabb Dunántúlhoz hasonlító Észak-Bácskát. A megye etnikai képét, hagyományait, kulturális örökségét tekintve a mai napig kétpólusú. Az egyik pólust éppen Baja képviseli. Baja átmenet a Dunántúl és az Alföld városai között, sajátos bácskai hangulatot árasztva magából (Baja 300 éve város, 1999: 23).

Baja város Integrált Városfejlesztési Stratégiája elsősorban a területi-térségi viszonyokra helyezi a hangsúlyt. Baja jövőképeinek meghatározásakor a város vonzáskörzetébe tartozó településekkel történő együttműködést hangsúlyozza, a versenyképesség és élhetőség mellett. Kiemelten fejlesztendő területnek tekinti a munkahelyteremtést, a közigazgatási és egyéb szolgáltatások professzionálisabbá válását, a városkörnyéki közlekedést, legyen az közúti, vagy vasúti. A fejlesztéseknek kiemelt pillére a természeti értékek megőrzése és megóvása, egyfelől az örökségvédelem, másfelől a turisták vonzása, amely lehetőséget teremt a befektetők számára.

Baja városának fejlődési vonalát meghatározhatóvá teheti történeti múltjára épülő jelenének kialakításával. A polgári értékrenddel rendelkező társadalom olyan erőt jelenthet a város szempontjából, mellyel képessé válhat arra is, hogy a térségben erőteljes, vezető (gazdasági, társadalmi) szerepet töltsön be. Ennek megteremtésében adhat segítséget a bajai Eötvös József Főiskola, mely a város közvetett és közvetlen területein a helyi társadalmat és annak szerepét újra értelmezhetné, újra feladatot és szerepet adva az értelmiségi polgári rétegnek.

Százhalombatta esetében némileg hasonló a helyzet, de itt egyértelműen az iparvárosi létből eredeztethető társadalmi kérdések a polgári értékrend mentességét tükrözik. Látható az is, hogy egy kis településből létrehozott iparvárost továbbra is a „csinált” funkciókat, tartalmakat testesítik meg. A város fejlődési vonala nem határozható meg csak a kulturális kezdeményezések felől, azonban mégiscsak ezzel a tevékenységével tud iparvárosi funkciójából kilépni. A helyi társadalom csak részben termeli ki saját értelmiségi rétegét, mely egyértelműen meghatározza a város fejlődési, fejlesztési vonalait. Mindkét város esetében a turisztikai fejlesztések köréből éppen az hiányzik, amely a helyi társadalom szerepét erősíti, hiszen nem csak a települések épített és természeti környezetében, de a helyi társadalomban is van olyan potencia, mely a turizmus számára sikereket hozhat.

Felhasznált irodalom

- Akcióterületi terv Százhalombatta. 2009. {Online} (2014.04.10.)
http://www.terport.hu/webfm_send/3815
- Két folyó között – Bács-Kiskun. Bács-Kiskun megyei Önkormányzat, 1997. p. 32-33.
- Baja 300 éve város. Baja: Türr István Múzeum, 1999. p.23
- Baja Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája. Baja. {Online}(2013.09.23.) www.baja.hu
- A Bajai Többcélú Kistérségi Társulás 2008-2012. évekre szóló kistérségi intézkedési tervének értékelése, felülvizsgálata, 2011-2014. évekre szóló kistérségi intézkedési terve. (kézirat)
- Baja Gazdasági Programja. 2007-2013. {Online} (2013.10.26.)
<http://www.bajavaros.hu/baja/pages/template1.aspx?id=1656786>
- Kőhegyi Mihály (szerk.): Baja története a kezdetektől 1944-ig. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989. p.40-42.
- Rumi Imre: *Városépítészet az önkormányzatban. Százhalombatta a XX. század végén.* Modulus –R-Bt., Százhalombatta. 1998. p. 14
- Szenoradszki Endre: A vállalkozások területi jellegzetességei a Bajai kistérségben. *Modern Geográfia*, 2009. 2. szám (online). (2014.04.23.)
http://www.moderngeografia.hu/tanulmanyok/munkaeropiac/szenoradszki_endre_2009_2.pdf
- Szirmai Viktória: Csinált városok a 21. század elején. Bp.:MTA TK Szociológiai Intézet, 2013. p. 178.
- Egyéb forrás:
<http://www.battanet.hu/battanet4/oldalak/heraldicart/index.htm>.
(2014.04.30.)